РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 1-го вересня 1917. Ч. 103. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, September 1, 1917. No. 103.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ УСТУПИВ.

УКРАІНЦІ СКЛИКУЮТЬ УСТАНОВЧІ ЗБОРИ.

Чотири російські полки опустили знова самовільно свої становища.

КЕРЕНСЬКИЙ ПРИВЕРТАЄ В РОСІІ ЗНОВА КАРУ СМЕРТИ.

Вісти з України.

—o—

Головний Секретаріят України уступив.

Телеґрама від Української Центральної Ради в Києві до „Свободи".

(Передрук дозволений за згодою редакції).

Київ, 27. серпня. — **Нове на-пів буржуазійне російське правительство рішило ся надати автономію Україні, ограничуючи її територію на губернії: Київ, Волинь, Поділє, Полтава і часть губернії Чернигів.**

Російське правительство відмовило ся іменувати окремих українських секретарів: для військових справ, поживи, справедливости і для почт та телеґрафів.

Такі рішеня правительства не вдоволили жадань України. Тому назначено комісію ДЛЯ СКЛИКАНЯ УСТАНОВЧИХ ЗБОРІВ УКРАЇНИ В ЇЇ ЕТНОҐРАФІЧНИХ ГРАНИЦЯХ.

Ухвалено скликати до Києва на день 8. вересня б. р. конґрес представників усіх національностий Росії, які стремлять до федеративного устрою російської держави.

Ухвалено відразу не брати участи в конференції в Москві, на яку Українська Центральна Рада одержала запрошенє вислати пятьох делєґатів.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ УКРАЇНИ ПРОГОЛОСИВ СВОЮ РЕЗИҐНАЦІЮ.

—o—

ОПУБЛІКОВАНЄ УНІВЕРЗАЛУ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.

Київ. — В Троїцькім народнім домі в присутности делеґатів всеукраїнського військового зїзду відбуло ся торжественне опублікованє універзалу Української Центральної Ради до українського народу. На сцені члени ґенерального військового комітету, деякі члени президії військового зїзду і група членів Центральної Ради. Перед сценою українські прапори. Відкриває зібранє член президії військового зїзду, Гаврилюк. Він говорить:

„Ми зібрали ся тут для пращального побаченя перед відїздом. На зїзді ми всі почули зміст документу великого значіня. **Універзал Центральної Ради — се перший крок до здійсненя наших ідеалів.**

„Можливо, що декого він налякає, але ми знаємо, що ціль універзалу — внести спокій, орґанізованість в цілій державі, серед всіх народів Росії. Від себе і президії я кажу вам велике спасибіг за ваші мудрі ухвали, за ваше щире відношенє до української справи. Як хтонебудь з вас поїде на село, нехай розкаже, що тут бачив і чув, та, головно, нехай розкаже про універзал, про наш перший крок по шляху до здійсненя національних ідеалів".

Далі звертаєть ся до зібраних на зїзді **М. С. Грушевський.** М. С. Грушевський заявляє, що тепер він промовляє не в імени Центральної Ради, а особисто від себе.

„Як братам і дітям своїм (в привітних листах многі називають його батьком) говорю я вам.

„Передайте від мене поклін українському війску і скажіть, що старий батько Грушевський духом з ним і для нього в ту хвилю нема нікого дорозшого від українського народу. **Деб я не був, я буду духом з ним і волю свого народу, чогоб вона від мене не вимагала, сповню".**

Відповідию на промову М. С. Грушевського служать бурні оплески і оклики: „Слава Грушевському!"

В імени ґенерального комітету виголосив промову **С. В. Петлюра, соц.-дем.**

„Позвольте привитати вас в імени ґенерального комітету і звернути ся до вас перед вашим відїздом з послідним словом. Товариші! **Вже дійсно минула „сромотна година, про яку говорив Тарас Шевченко, і настала прекрасна хвилина: оживає наша Мати-Україна. Тепер відбуваєть ся процес збираня землї української і її синів, звязаних прекрасною струною національної волї. Ми бажаємо свободи свому народови. Ту свободу кують всї українські зїзди, і ваш в тім числї, длятого, щоби були обєднані в одну струю і могли встояти ся перед ударами, котрі на нас сипали ся, сиплють ся і особливо посиплють ся завтра, коли всїм буде відомий наш сьміливий крок.**

„Ґенеральний комітет всї свої сили віддає на те, щоби наші постанови дійсно увійшли в житє. А ви поможіть нам в нашій праці. Бажаємо вам успіху, бо ваша праця — наша праця. **Не забувайте прекрасних історичних хвилин, які мали місце на зїзді. Не забувайте, що многі з нас, дорослих людий, плакали, слухаючи універзал. Се сльози, яких не треба встидати ся і скривати. Нехай жиє український нарід і нехай цвите його творча сила!"**

Після промови С. В. Петлюри **П. Христюк** читає в імени Центральної Ради її універзал, але вже яко офіціяльний документ.

Всї вислухали універзал стоячи.

По прочитаню універзалу, принятого *бурливими знаками одобреня,* слово даєть ся предсїдателеви Центральної Ради, М. С. Грушевському. З початку його промови предсїдатель зборів пропонує встати всїм, бо буде говорити урядова особа, голова українського парляменту.

М. С. Грушевський виголошує слїдуючу промову:

„Збори селян, збори українських воїнів, весь український нарід сказав своє слово — і поручив Центральній Раді творити нове житє на Україні. Тепер ви почули слово, котре сказала Центральна Рада, виконуючи волю народних мас: **„Від тепер самі будемо творити наше житє".**

(Продовжене на стороні 2-гій).

НА СХІДНІМ ФРОНТІ.

Російська дивізія знов утїкла з боевого фронту.

ПЕТРОҐРАД, 29. серпня. — Російський рапорт доносить:

„В околиці Бродів перестрілка артилєрії змагаєть ся.

„В околиці Окни і Ґрозешті неприятель через цїлий день переводив напади. Битва триває дальше зі змінним успіхом.

„Від сторони Фокшані неприятель розпочав в околиці Мунчелюй наступ по довшім сильнім бомбардованю. **Одна з наших дивізій опустила свої становища і втїкла.**

„В протягу дня неприятель посунув ся дальше наперед на лінію Трешті-Варніца-Фітіонешті. В ночи вдало ся йому вдерти ся в наші становища в околиці Варніци".

Наступ союзних війск в Молдавії. — 1.600 полонених.

БЕРЛІН, 29. серпня. — Німецький урядовий рапорт звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: Не зайшли жадні важнійші зміни.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: По обох сторонах ріки Ойтуз союзні війска взяли приступом кілька становищ неприятеля і відбили сильні протинапади неприятеля на північ від Ґрозешті. **Поверх 600 Румунів взято в полон.**

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: По довшім бомбардованю на захід від середущого Серету німецькі батальони здобули село Мунчелюй і прогнали неприятеля зі становищ по обох сторонах ріки Сузіти. Протинаступ, переведений російськими і румунськими військами, зістав відбитий. **Неприятель втратив поверх 1.000 в полонених, 3 гармати і 50 машинових крісів. Втрати неприятеля в убитих і ранених були дуже тяжкі".**

Знова два російські полки утїкли з боевої лінії.

ПЕТРОҐРАД, 30. серпня. — Російський звіт доносить:

„НА БУКОВИНІ: В околиці Радовець неприятель розпочав у вівторок наступ, але його ударемнено при помочи огню машинових крісів і карабінів. В околиці села Бурля наші патрулї взяли 10 полонених.

„В РУМУНІЇ: В околиці Окни на полудне від Ґрозешті німецькі війска перевели наступ, але його здержано. В околиці Фокшані на схід від Ірешті неприятель заняв деякі наші становища. **Підчас битви велика часть з двох полків опустила самовільно боеву лінію. Один з тих полків опісля розігнано. Військові власти видали в сїй справі строгі зарядженя".**

300 полонених більше.

БЕРЛІН, 30. серпня. — Урядовий рапорт звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: В околиці Двинска, Сморґоня і Луцка відбуваєть ся сильна перестрілка артилєрії. В околиці Тернополя і над Збручем спокійнійше.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: Союзні війска відбили напади Румунів на полудне від Окни.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: На захід від Фокшані віднесено нові успіхи. **Союзні війска заняли село Ірешті, беручи 300 полонених і значне число машинових крісів".**

Австрійці здобули Боян і взяли 1.000 полонених.

ЛОНДОН, 30. серпня. — Після донесеня австро-угорської головної кватири **союзні війска здобули місто Боян (10 миль на схід від Черновець) і взяли 1.000 полонених, 6 гармат і богато машинових крісів.**

В битві під Бережанами згинуло 13.000 російських жовнірів.

БУДАПЕШТ, 15. серпня. — Звіти про битву під Бережанами вказують, як страшною і кровавою була ся битва. **На розмірно невеликім боевім фронті найдено на побоевищи поверх 13.000 убитих російських жовнірів.**

В сїй битві брали участь війска німецькі, австро-угорські і турецькі.

МИРОВІ ЗМАГАНЯ.

Або скорий мир або ще найменьше два роки війни.

ВАШІНҐТОН, 30. серпня. — **Після гадки визначних військових знавців і дипльоматів відповідь президента Вілсона на мирову ноту папи або принесе скорий мир, ще сеї зими або на весну, або продовжить війну що найменьше на два роки.**

Що тичить ся Злучених Держав, то вони будуть робити дальше свої военні приготованя. **Злучені Держави не зложать оружа, доки німецький цїсар не буде позбавлений своєї абсолютної власти.**

Мають надію на скоре здемократизоване Німеччини.

ВАШІНҐТОН, 30. серпня. — **У відповіди президента Вілсона на мирову ноту папи видить богато політиків початок до мира.**

Вони надіють ся, що під впливом відповіди президента ліберальні німецькі круги зможуть перетворити теперішне німецьке правительство на демократичне. Однак така переміна мусить бути основна і дійсна.

Тепер вже залежить від німецького народа, чи хоче мира, чи дальше бороти ся. Нота президента сьвідчить, що вороги Німеччини не хочуть її знищити. Президент заявив ся виразно проти розбираня держав, проти торговельної війни і проти кари у виді военних відшкодовань. Тому надіють ся, що таке становище президента улекшить німецьким лїбералам скинути цїсарське ярмо з німецького народа.

В противнім случаю війна буде тривати так довго, доки Німеччина не буде побіджена, хоч би війна мала тривати один, два чи більше років.

Дипльомати держав аліянтів запевнили президента в імени своїх держав, що годять ся з ним вповні щодо покиненя гадки про торговельну війну по сїй війнї.

Відповідь президента Вілсона на мирову ноту папи є властиво поданєм услівий німецькому народови щодо закінченя війни.

Центральні держави дадуть відповідь на ноту папи за 10 днів.

КОПЕНГАҐЕН, 29. серпня. — Як доносять з Берліна, центральні держави відповідять на мирову ноту папи не скорше як за 10 днів.

В справі відповіди ведуть ся переговори між Берлїном а Віднем. **Правдоподібно Німеччина і її союзники вишлють одну спільну відповідь.**

В РОСІЇ.

„Російське правительство буде берегти революції".

МОСКВА, 29. серпня. — **Нинї покінчили ся надзвичайні національні збори.**

Останний промовляв президент кабінету, Керенський. У своїй промові заявив Керенський, що ріжні політичні ґрупи, хоч вони критикували правительство, преціњ виявили бажанє дійти до порозуміня і згоди.

Вкінци заявив Керенський:

„Провізоричне правительство буде берегти революції. Воно не стерпить жадних зусиль протиреволюції, бо провізоричне правительство представляє волю цїлого російського народа. Правительство не жалує того, що скликало до Москви отсї збори. Хоч збори не дали жадних практичних вислїдів, то всеж таки всї горожани мали спромогу сказати отверто те, що вважають за конечне для добра держави".

Керенський, згадавши про услуги, які зробила революційна демократія для держави, закінчив свою промову отсими словами:

„Хтонебудь відважив би ся вирвати народови його здобутки, сей не буде мати успіху, бо сї здобутки стали спільним добром цїлого народа".

Є надія на помирене між Керенським і ґен. Корнїловом.

МОСКВА, 29. серпня. — **Ріжні познаки вказують на те, що ріжниці між Керенським і ґен. Корнїловом будуть вирівнані та що між ними прийде до цїлковитої згоди.**

Правдоподібно Рада робітничих і салдатських депутатів буде мусїла в деяких справах уступити, навіть щодо справи приверненя кари смерти. Заведенє кари смерти є після гадки ґен. Корнїлова конечне средство до приверненя карности в армії.

Україна і Білорусь є готові до всякої жертви.

МОСКВА, 29. серпня. — **Представники України і Білоруси заявили, що нарід є готовий принести всяку жертву для добра держави.**

Представник Лотишів заявив, що Курляндія нїколи не згодить ся на приналежність до Німеччини.

Делеґати магометан зложили заяву, що всї магометанські горожани Росії вповнї будуть підпирати змаганя провізоричного правительства.

(Зазначені в тій телеґрамі „представники України" мусїли бути якимись приватними особами, котрих російське правительство запросило на надзвичайні національні збори в Москві, бо в надісланій нам делеґрамі з Києва сказано виразно, що Українська Центральна Рада відказала ся вислати на сей зїзд своїх відпоручників).

Кн. Кропоткін проти устрою Росії яко федеративної републики.

МОСКВА, 29. серпня. — „Бабушка революції", Катерина Брешковська, візвала правительство, щоби воно не тратило часу на слова, але брало ся до дїла та помогло армії до побіди над ворогом.

По нїй промовляв на загальне жаданє учасників зборів звісний анархіст, кн. Кропоткін. Він візвав цїлий російський нарід, щоби не допустив до побіди Німеччини, і **висказав надію, що Росія не буде проголошена федеративною републикою.**

(Продовжене на стороні 3-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2,50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З біжучої хвилі.

Отсим ділимо ся з П. Т. читачами і прихильниками нашої часописи вісткою, що редакції „Свободи" по довгих заходах і трудах вдало ся остаточно навязати **безпосередні зносини з пресовим бюром Української Центральної Ради в Київі в справі телеграфічного подаваня вістий з України.**

Після заключеної умови редакція „Свободи" буде в стані **що найменьше раз на тиждень** (о скільки часом не буде робити перепон воєнна цензура) подавати до відома нашого загалу вісти про найважнійші події на Україні. Дотепе- рішні вісти доходили з України дуже скупо і часто були неясні та незрозумілі. Вісти, які будуть містити ся в нашій часописи, походять з найдостовірнійшого жерела — від Української Центральної Ради.

Крім того редакція „Свободи" поробила заходи, щоби запросити до праці також окремих кореспондентів з України.

Маємо надію, що шан. читачі і прихильники нашої часописи належито оцінять заходи редакції „Свободи" і з вдячности за її стараня відплатять ся їй в сей спосіб, що будуть старати ся як найбільше поширити круг читачів нашої часописи.

Стільки нашої просьби до читачів і прихильників нашої часописи.

З другої знова сторони редакція „Свободи" робить заходи, щоби одержати вісти з України враз з відповідними поясненями і доповненями були поміщені також у всіх головнійших часописях американських.

Телеграми з Москви доносять, що звісний російський анархіст, кн. Кропоткін, промовляючи на бажанє учасників на конґресі в Москві, висловив надію, що **Росія не буде федеративною републикою.** Його заяву принято гучними оплесками.

А телеграма з Києва доносить, що **Українська Центральна Рада на день 8. вересня скликує конґрес делеґатів усіх національностий Росії, які стремлять до перебудови Росії на основах федеративної републики.**

Заходить питанє, в якій звязи стоять обі сї справи?

Невже Москалям здасть ся, що революція в Росії має принести волю лише московському народови, а недержавні народи Росії мають надальше ходити в московськім ярмі?

Побачимо, хто переможе!

Віденська українська „Буковина" доносить:

Дня 28. червня премієр запросив до себе послів Романчука, Костя Левицького і Петрушевича, буковинських послів Василька і Лукашевича, та члена палати панів Горбачевського. По 2½-годинній авдієнції премієр запевнив їх, що деякі постуляти Українців будуть сповнені ще перед закінченем війни, а іменно: 1) щодо централі і філії для господарської відбудови Галичини, аби у всіх секціях Україні були відповідно заступлені і щоби були покликані до участи у відбудові тих господарських орґанізацій, які в тій цілі мають одержати відповідні грошеві фонди; 2) перенесене адміністраційних урядників Українців з Галичини західної до східної, що вже відбуває ся; звернене осібним розпорядженем уваги всіх галицьких властий, що вони мусять перестерігати всі істнуючі правила щодо української мови; 4) основане українського університету з українською мовою викладовою є засадничим жаданем українського народу, котре правительство зобовязує ся сповнити; 5) в хвили, як Буковина буде увільнена від неприятеля, правительство приступить енергічно до відбудови того краю.

Крім того правительство є готове через відповідні зарядженя прийти Українцям з помочию в полагодженю церковних відносин.

Головний Секретаріят України проголосив своє уступленє.

Остання телеграма з Києва принесла несподівану вістку, що **цілий Головний Секретаріят України уступив.** Уступив отже Головний Секретаріят України, який був потверджений російським провізоричним правительством. **Уступленє українського секретаріяту є висказанєм Українцями недовіря теперішному російському правительству.**

Уступив Головний Секретаріят України, але не уступило властиве українське правительство, Українська Центральна Рада. Українська Центральна Рада приходить до переконаня, що українському народови не богато можна надіяти ся від російського правительства. Хоч воно прибрало на себе зверха одіж поступового і удає, що хоче бути справедливим, нинішне російське правительство є в дійсности правительством не-російським, але чисто московським. Йому не залежить на народах Росії, але лише і виключно на народі московськім.

Хоч короткий час минув від часу революції, від часу скиненя з престола царя, український нарід мав вже нераз нагоду переконати ся, що ані давне царське ані нове так зване демократичне правительство не дасть українському народови нічого добровільно. Український нарід може числити лише на ті здобутки, які візьме власною силою. І тому український нарід готовить ся до нової, може навіть дуже тяжкої боротьби з російським правительством. **Українське народне правительство скликує установчі збори цілої України, щоби рішити її долю.** Отсе розпочинає ся нова доба для України. І мимоволі пригадують ся тут слова українського соціял-демократа Чикаленка, яких він ужив у своїй промові в Києві: „Нинї Українська Рада говорить ще язиком льояльности, але прийде час, що вона заговорить инакше!"

* * *

Коли перед кількома днями наспіла була вістка про резиґнацію предсїдателя Головного Секретаріяту, Винниченка, то здавало ся, що причиною його уступленя є ріжниця в поглядах з прочими членами Головного Секретаріяту щодо тактики супроти російського правительства.

Остання телеграма з Києва справу розяснила. Уступив не лише сам Винниченко, але всї члени Головного Секретаріяту.

З телеграми можна легко здогадати ся, які були причини уступленя Головного Секретаріяту.

Як показує ся, **російське правительство не сповнило навіть основних домагань українського народу. Воно признало Україні автономію, яку обмежило до пяти губерній і то не цілих. Воно обмежило чинности Головного Секретаріяту до вузких границь, не даючи дозволу на утворенє деяких важних департаментів в новім українськім правительстві.**

Таке легковаженє зі сторони російського правительства мусїло викликати серед українського народу негодованє, а вслїд за тим зовсїм явне напруженє відносин, яке на якийсь час уступило було після підписаня провізоричним правительством деклярації в справі автономії України.

Про сильне напруженє між Українською Центральною Радою а російським провізоричним правительством сьвідчить **резиґнація Головного Секретаріяту і вибір комісії на скликанє установчих зборів цілої України.**

Сї події вилинули також на те, що у конференції в Москві не брали участи представники Української Центральної Ради.

Якими шляхами піде боротьба українського народу проти російського правительства, нині ще не знати. В кождім случаю згода і помиренє під теперішну пору будуть труднійші ніж попередного разу. Український нарід, навчений досьвідом, не повірить жадним обітницям російського правительства, хочби ті обітниці були найбільше примани вими.

Одно годі зрозуміти: як російське правительство може розпочинати боротьбу проти українського народу, і то в хвилю, коли самій Росії грозить катастрофа, коли сама Росія находить ся над берегом пропасти. Щоби лише ся легкодушність і короткозорість російського правительства не привела до цілковитого знищеня російської держави! Саме російське правительство прикладає нині свою руку до самовбийства. Щоби ратунок не прийшов запізно!

В СПРАВІ СЕМЕШКА І ОЛ. ДОСВІТНОГО.

I.

„Українське Товариство в Сан Франсіско" півтора місяця тому післало до редакції „Робітника" спростованє в справі наклепу Гр. Семешка на Ол. Досвітного, який був поміщений в 84 ч. „Робітника". Але те спростованє поміщене не було. Рівнож згадане товариства не одержало жадної відповіди на вислані потім запити, чи те спростованє редакція „Робітника" думає нам звернути, чи ні. Таксамо не було поміщене подібне спростованє і в „Народі", післане до редакції сеї часописи місяць тому вже.

Отже українському громадянству в Америці ясність відносин Ол. Досвітного і Гр. Семешка представляєть ся так, як пише про се Семешко, а через те „Українське Товариство в Сан Франсіско", щоби осьвітити дійсний бік тої справи, звертає ть ся до національно-демократичнюго орґану „Свободи" і просить надрукувати низше подане спростованє:

Спростованє наклепу Семешка.

В ч. 84 „Робітника" (з 7. липня б. р.) Гр. Семешко в статі п. з. „Хами-запроданці!" нечемно для порядної людини зробив наклеп на д. Досвітного, головно в тім, що нібито д. Досвітний назвав соціялістів зрадниками української справи.

В згаданій Семешком дискусії, в якій не було і згадки про соціялізм, Ол. Досвітний, бачучи, як Гр. Семешко нехтує все українське, як і теперішний український військовий та урядовий рух на Україні, образивши ся за зневагу своєї нації, назвав **особисто** Гр. Семешка зрадником української справи, а значить і України.

Через се все виникли потім всї ті ворожнечі і напасливі виступи Гр. Семешка в часописи „Робітник" (ч. 84 і 118), які так нечемно й безлично оповідає Семешко українському загалови.

„Українське Товариство в Сан Франціско", знаючи минувшу діяльність д. Досвітного на українській ниві, завдяки якій йому й довело ся тікати від страшної царської кари до Америки, — не може сказати і слова докору чи незгоди в поглядах і змаганях д. Досвітного, а через те і оті нечемні закиди бруду, якими обкидає його Семешко, є лише безпідставні протигромадянські еґоїстичні ворожнечі останного до д. Ол. Досвітного.

Др. Гр. Данис, голова „Укр. Тов-а в Сан Франціско".
(Печатка). 21. серпня 1917 р.

II.

Хвальна Редакціє!

Дуже просимо надрукувати в найблизшім числі „Свободи" низше написане спростованє:

До відома загалу і редакції „Робітника".

В ч. 118 „Робітника" (з 17. серпня б. р.) Гр. Семешко в статі п. з. „На Україну!", очернюючи безпідставно д. Ол. Досвітного, написав брехливі стрічки в наш бік, кажучи, що нібито він, Семешко, попередив нас депешою о своїм приїзді, і що нібито ми не є однодумцями і не є спільниками з напрямом Ол. Досвітного.

Се безпідставна і їдка брехня.

Перше: Гр. Семешко нас зовсїм не попереджав ніякою депешою о своїм приїзді (а сповістив лише карткою Досвітного), позаяк ми цілком іґнорували його прибутє до нас, після того, як він споганив наші за него рекомендації на схід через свої протигромадянські писаня і нечемні виступи та лайки проти наших діячів тут і в старім краю, як також проти галицьких Українців, якими і ми власне є. Ми перетримали Семешка в себе 2 дні перед його відїздом лише з жалю до нього, яко хорої (на ногу) людини.

Друге: Ми цілком солідарні з напрямом і змаганями Ол. Досвітного, але підчеркуємо і завважуємо, що вони є абсолютно инші, як малює їх в „Робітнику" Семешко, а навпаки: вони є — як се можна пізнати з писаних д. Досвітним у „Народній Волі" статий — ясним відбитком минувших і сучасних подій на Україні, з твердим авторітетом програми праці в старім краю наших діячів Мих. Грушевського, С. Єфремова, Винниченка і инших.

Крім того всього подаємо до відома загалу, що довгий час знаючи близко Гр. Семешка і Ол. Досвітного та їх відношеня одного до другого, ми зауважуємо, що та ворожнеча і хронічна лайка Гр. Семешка на Досвітного є нічим иншим як власною, особисто-самолюбною, але протигромадянською ненавистию Семешка до д. Ол. Досвітного.

За більше глибокими причинами треба шукати в професії Семешка, яко журналіста, до иншого, але — як видно — дійсного Українця-журналіста.

Др. Гриць Данис.
Текля Данис.

22. серпня.

Вісти з України.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

„Те слово, розїхавши ся на місце, ви скажете всїм. Центральна Рада з тобою, український народе. **Слово Центральної Ради сказане — і не може лишити ся пустим звуком. Воно повинно перетворити ся в діло.**

„Центральна Рада, виповідаючи те слово, рахує на вашу солідарність і орґанізованість. **Разом з вашим представительством вона буде робити діло, котре повинно бути піддержане всїм народом і, передівсїм, вами, зоруженим народом.** Українська Центральна Рада сказала те слово, покладаючи ся на вас".

Оклики з обіцянем піддержаня і бурливі овації являють ся відповідию на промову предсїдателя ради.

Піддержуючи заклики М. С. Грушевського, **С. В. Петлюра** говорить, „що **універзал буде переведений в жите тільки тоді, коли кождий з нас буде піддержувати Центральну Раду.**

„Яко предсїдатель ґенерального комітету, я кажу, що **універзал для нас приказ, закон, котрого ніхто з нас несповняти не може. Даймо-ж слово слухати ся того приказу і переводити його в жите".**

Авдиторія обіцяла сповняти універзал. С. В. Петлюра кінчить свою промову словами:

„Слава українській землї! Слава!"

Г. Гаврилюк проголошує „славу" всїм українським громадянським діячам. З кінцевим словом звертаєть ся до українських воїнів **М. С. Грушевський.**

„Ми вислухали ваше слово про те, що ви підете солїдарно з Центральною Радою і ґенеральним комітетом. Ми певні, що й так буде. І я позволю собі тепер сказати: **Слава українському зорученому народови, слава українському військови!"**

Всїм делеґатам роздаєть ся друковані примірники універзалу. З театру делеґати, ґенеральний комітет і Центральна Українська Рада виходять на Троїцьку площу, де приймають торжественно параду українського полку імени Богдана Хмельницького і другого запасного полку. Відси військо, делеґати, ґенеральний комітет і члени Центральної Ради направляють ся на Софійську площу для проголошеня універзалу мешканцям Києва.

(„Кіевская Мысль", з 13. червня).

Заява представників київських земств.

Київ, 29. червня. — Розпочали ся наради представників земських управ київської губернії.

В першім звіті згадано між иншим, що тимчасове правительство згодило ся на 3-міліонову позичку, однак хоче конче ділити ся, чи сї гроші земство не думає обернути на українізацію. Се дало повід до оживлених дискусій над українською справою.

Київський повітовий комісар Шаповал (Українець) заявляє, що „деякі села відказують ся від основаня сільських земств і від переведеня сільсько-господарської переписи без санкції Української Центральної Ради. Длятого земствам треба конче вияснити наше становище супроти універзалу і рішити: чи пійти в контакті з Центральною Радою.

„Збори президій київських повітових товариств, земська управа, управа поживи, земельний комітет і инші — говорить Шаповал — постановили признати Центральну Раду одиноким законним представником інтересів горожан української землї і їх руководячим органом. Всї дальші приказі і розпорядженя про устрій місцевого житя рішено принимати від Центральної Ради, яко висшого органу краєвої управи. Рішено також признати для себе обовязковим поклик універзалу щодо оподаткованя, бо центральне правительство, збираючи величезний податок з українського народу, розпоряджає ним без контролї українського народу".

Представники міст заявляють, що в деяких повітах земські управи, які відносили ся до української справи рівнодушно, замінено новими управами.

Селяни, після заяв бесїдників, признають, що Центральна Рада — се висший орґан на Україні. Длятого можна вірити, що населенє піддержить універзал.

Завідатель земської каси дрібного кредиту, Арханґельський, заявляє, що Центральна Рада не представляє всього населеня України, бо не представлені в ній Москалі і Жиди. Длятого з точки погляду загально-російської революційної демократії Рада не може бути признана публично-державно-правним орґаном. На цілій території російської держави повинна бути признана лише одна власть — тимчасового правительства. Ніякі инші краєві орґани не можуть взяти на себе функцій правительства.

По ряді других заяв принято слідуючу резолюцію:

Витаючи універзал Центральної Української Ради, яко висшого орґану зорґанізованого українського народу, до населеня України, збори київської ґуберніяльної земської управи і представників повітових земств київської ґубернії цілком годять ся працювати в повнім контакті з Радою, признають конечностию дати їй матеріяльну піддержку і, зі своєї сторони, просити Раду оказати земським орґанізаціям моральну піддержку в їх роботі на користь населеня.

Разом з тим збори виражають своє бажанє, щоби Центральна Українська Рада постарала ся чимскорше скликати територіяльний зїзд представників усїх національностий краю для оброблення проєкту орґанізації суспільних і адміністраційних інституцій на Україні.

Признали У. Ц. Раду за своє правительство.

Київ, 29. червня. — Спільне засїданє президій київських повітових управ, — земської, громадської, споживної і земельної — обговоривши український універзал, принято слідуючу резолюцію:

Принявши до відома, що універзал не означає розриву з російським тимчасовим правительством і російською державою, а лише веде до зорґанізованя української автономії у федеративній російській републиці, висше згадані президії признають Українську Центральну Раду своєю тимчасовою українською висшою правительственною інституцією.

Длятого всї зносини із загально російським тимчасовим правительством вони ведуть після інстанцій через Центральну Раду і загально українські розпорядженя виповняють через Українську Раду.

Катеринославщина за Києвом.

Катеринослав, 27. червня. — Нині ґуберніяльний селянський зїзд ухвалив резолюцію про автономію України, не відділяючи ся від Росії.

Місце спочинку Шевченка за У. Ц. Радою.

Київ, 29. червня. — Канівська повітова земська управа ухвалила слідуючу резолюцію:

Канівська повітова земська управа, обговоривши універзал Української Центральної Ради, постановила привитати У. Ц. Раду за великий почин в орґанізації спокою і порядку на Україні.

Признавши Українську Центральну Раду українським тимчасовим правительством, земська управа, яко представниця населеня канівського повіту, принимає до сповнюваня імперативні приказі Ради, яко висшої адміністраційної власти на Україні. Слава Українській Центральній Раді! Слава українському народови! Слава українському військови!

Кадети проти У. Ц. Ради.

Полтава, 3. липня. — Полтавський комітет партії народної свободи (кадетів) ухвалив видати відозву до народу з протестом проти Української Центральної Ради з приводу оголошеня нею універзалу про зорґанізоване українського правительства.

Українські війська проти козаків.

На тімсамім зїзді обговорювано справу висланя привітної телеграми козацькому зїздови, який в ту пору радив у Петрограді.

Сю справу обговорювало кільканайцять бесїдників і всї вони висказали ся проти висланя привіту, бо козацький зїзд є контр-революційний.

Справу дано під голосованє.

В результаті ухвалено вислати привіт не цілому зїздови, а лише тій його части (кубанським козакам), яка спочуває українській ідеї.

Військо попирає селян.

Київ, 23. червня. — Нині на ранішнім засїданю всеукраїнського військового зїзду ухвалено слідуючу резолюцію по земельнім питаню:

Всеукраїнський військовий зїзд в земельній справі на Україні цілком годить ся з постановами всеукраїнського селянського зїзду в Києві і всїми способами буде піддержувати його постанови.

Українець вибраний комісарем подільської ґубернії.

Винниця, 26. червня. — Ґуберніяльним комісарем подільської ґубернії вибрано Українця, д-ра Стаховського.

Українці примусили ґуберніяльного комісара Катеринославщини до уступленя.

Катеринослав, 25. червня. — Предсїдатель ґуберніяльного екзекутивного комітету, ґуберніяльний комісар Гесберг, уступив. Причиною уступленя послужила заява павлоградського делеґата свому комітетові, що Гесберг, — аґрарій, є ворогом України. Повітовий комітет на основі тої заяви повідомив Гесберга, що уважає його предсїдателем лише тимчасово.

Польський рух на Україні.

Київ, 2. липня. — Відкрив ся зїзд представників всїх польських орґанізацій і політичних партій України. Прибуло 434 делеґатів від 170 орґанізацій київської, волинської і подільської ґуберній. Предсїдателем вибрано графа Грохольского.

Київ, 3. липня. — Польський зїзд ухвалив наложити поголовний податок на кождого Поляка на Україні, на потреби польської національної справи в краю.

Зорганізовано Польський Демократичний Союз, якого плятформа є: **в польських національних справах повна солідарність з політикою корінної Польщі, а в місцевих політичних і суспільних справах — солідарність з російською революцією і українським рухом.**

Українська Центральна Рада проти іменованя гр. Шептицького київським митрополитом.

Київ, 27. червня. — В Українській Центральній Раді обговорювано одержане в Києві повідомленє, що тимчасове правительство назначило графа Андрія Шептицького київським і галицьким митрополитом. Рада постановила (в разі урядового потвердженя сього іменованя) заявити протест, тому, що назначенє відбуло ся без згоди Центральної Ради.

Російське правительство не надавало ніяких титулів графови Шептицькому.

Москва, 30. червня. — Петроградська телеграфічна аґенція повідомляє, що оголошена нею телеграма з Києва про назначенє графа Шептицького київським і галицьким уніятським митрополитом не годить ся з дійсностию. Такого назначеня граф Шептицький не одержав.

Перші загальні збори Української Центральної Ради 8. квітня.

Після закритя Першого Українського Національного Зїзду в той же день у 10½ годині вечер зібралась Укр. Цен. Рада у новому складі. Перевірено та занотовано повний спис членів Цен. Ради, що були вибрані на Зїзді. Всіх членів знайшло ся 115, вибраних від:

просьвітних та инших орґанізацій міста Києва 1) Стешенко І. 2) Старицька-Черняхівська Л. 3) Мірна З. 4) Мірний І. 5) Русова С. 6) Грушевська М. 7) Холодний П. 8) Чопівський І. 9) Плохий О. 10) Цибульський К. 11) Ковальський. 12) Яковлів.

від Київського Наукового Товариства тимчасом 13) Вілінський О.

від союза укр. автоном.-федералістів — 14) Дорошенко Д. 15) Леонтович В. 16) О'Конор-Вілінська В. 17) Прокопович В. 18) Чикаленко Е.

від укр. демократ.-радикальної партії — 19) Матушевський Ф. 20) Ніковський А., його заступником 21) Шульгин А.

від партії самостійників — 22) Отамановський.

від кооператив. орґанізацій України — 23) Барановський Х. 24) Крижановський Ф. 25) Ховзовицький М. 26) Пожарський П. 27 Степаненко О.

від селянської Спілки — 28) Коваль В. 29) Осадчій Т. 30) Сніжний О. 31) Стасюк М. 32) Сербиненко С.

від укр. Жіночого Союза — 33) Нечаївська В.

від робітників взагалі (бльок орґанізацій погодив ся довірити Киянам) — 34) Лопущенко (зелізничн.) 35) Драгомирецький (робіт. клюб). 36) Лисичук (знаряди. зав.) 37) Дорошко (арсенал.) 38) Бульба (арсенал).

від С.-Демокр. Роб. Партії — 39) Чикаленко Л. 40) Садовський В. 41) Веселовський С. 42) Ткаченко М.

від студентства міста Києва й инших міст — 43) Полонський. 44) Самойлович. 45) Журавель. 46) Єреміїв. 47) Бойко.

від учительства — 48) Пащенко. 49) Романюк. 50) Бесараб. 51) Власенко. 52) Сімашкевич.

від Укр. Партії Соц.-Рев. — 53) Маєвський. 54) Христюк. 55) Корж Кс.

від міста Петроґраду — 56) Голоскевич Г. 57) Вікул С.

від міста Москви — 58) Шраг М. 59) Сікора.

від міста Харкова — 60) Тимошенко С. 61) Прокопович С. 62) Синявський Ол.

від міста Одеси — 63) Луценко Ів. 64) Романченко.

від міста Катеринослава — 65) Дубовий Хв. 66) Біднов В. 67) Курявий П.

від київської ґубернії — 68) Дорошенко. 69) Мартиненко. 70) Мацько. 71) Біляшевський.

від харківської ґуб. — 72) Зайців П., 73) Калиненко. 74) Ушкал. 75) Рубає.

від чернигівської ґуб. — 76) Шраг Іля. 77) Одинець Г. 78) Рубісов М.

від полтавської ґуб. — 79) Ковалевський М. 80) Чижевський. 81) Токаревський. 82) Шелет В.

від Поділя — 83) Григоріїв Н. 84) Приходько В. 85) Ведибіда П. 86) Любинський М.

від катеринославської ґуб. — 87) Сторубель Ф. 88) Гарасимів. 89) Тушкан. 90) Кузьменко.

від херсонської ґуб. — 91) Мазуренко. 92) Никитенко. 93) Шелухин С.

від Кубані — 94) Левитський М. 95) Ерастів.

від волинської ґуб. — 96) Колесник П. 97) Касяненко П. 98) Головко О. 99) Козубський Б.

від Ростова над Доном — 100) Павелко В.

від Бесарабії — 101) Ткаченко.

від Саратова — 102) Любинська.

від київського орґанізац. укр. військов. ком. — 103) прапорщ. Ган.

від військов. депутатів київ. ґарнізону — 104) підполк. Матяшевич. 105) салдат Овраменко.

від віск. Т-ва Клюбу ім. Павла Полуботка — 106) підпор. Міхновський. 107) поруч. Запорожець. 108) полков. Піщанський. 109) салдат Колосів. 110) полковн. Глинський.

від війск. Громади міста Кремінця — 111) салдат Березняк.

від віск. Ради міста Виборга — 112) салдат Васюк.

від Одеськ. війск. коша-фльоти — 113) матроз Пелішенко.

від Одеськ. війск. коша війск. — 114) прапор. Кущ.

від Кронштадск. фльоти та Т-ва „Просьвіти" — 115) д-р Крупський.

Далі Голова Цен. Ради, проф. М. Грушевський, пропонує вибрати зі свого складу Виконавчий Комітет з 20 осіб, а длятого до президії, вибраної попередно, дібрати ще 17 осіб. Вносять ся пропозиції, щоби назвати сей комітет „Старшиною Центральної Ради", або просто „Комітетом Цен. Ради". Остання пропозиція принята. Оголошуєть ся список кандидатів до Комітету Ц. Р. Після дебати поданий список голосуєть ся і приймаєть ся в такім складі:

1) Барановський. 2) Бойко. 3) О'Конор-Вілінська. 4) Веселовський. 5) Запорожець. 6) Коваль. 7) Колос. 8) Крижановський. 9) Мірна. 10) Ніковський (заступник Шульгин). 11) Одинець. 12) Прокопович. 13) Стасюк. 14) Старицька-Черняхівська. 15) Садовський. 16) Чикаленко Л. 17) Христюк.

По затвердженю оголошеного списку членів „Комітету Укр. Цент. Ради" вступають заяви до розвязаня ширшим колом присутних ріжних питань:

Кущ (представник війска та односельчан з Харківщини) заявляє, що його односельчани почали переділ землі, а се привело до бійки між двома частинами села. Телеґрафували п. міністрови Шінґарйову і просили передати до відома Центральній Раді. Делеґат просить висловити ся за те, щоби ніяких переділів тепер не робилось.

Д-р Луценко інформує про події в Одесі. Комісар Веліхов вживає заходів проти утвореня автономії України, висуваючи справу утвореня Одеського областного комітету. Оголошує він також телеґраму одержану від Одеської ґуберніяльної Управи з порученем бути представником для порозуміня з Цент. Радою. Докладчик просить У. Ц. Р. висловити ся в сій справі, щоби доложити про се в Одесі.

Проф. Грушевський інформує збори про справу заснованя такого-ж областного комітету у Києві і пропонує висловити ся Зборам.

М. Ковалевський характеризує київські та одеські виступи яко спробу зруйнувати справу автономії України утворенем якихось краєвих стейтів в межах України. Промовець пропонує висловити ся рішучо проти, бо справа автономії України може розбитись об областні комітети.

В. Коваль каже, що міста, де Українці складають невелику частину населеня, являють ся лише одиницями і в змаганях таких міст ледви чи можна вбачати ворожі українській автономії заміри. Тимчасом промовець просить У. Ц. Р. стежити за сими виступами ріжних міст і вживати певних заходів проти них.

В сій справі промовляють іще В. Коваль, М. Левитський, прап. Ган, Романченко, Пирходько, д-р Луценко.

Голова зборів, **проф. Грушевський,** констатує, що справа досить вияснена. У. Ц. Рада заявить, що краєва Рада може бути зоснована лише по ініціятиві Укр. Цен. Ради.

Пропозиція ся не пройшла.

Засідане зачиняєть ся о 1-шій годині в ночи.

Спис членів Укр. Цен. Ради, що вступили в склад її після 8-го квітня.

Від салдатів 8 зелізнодор. батальону — 1) Вовченко А.

від Таврії — 2) Дежур-Журов Ю.

від духовенства — 3) сьвящ. Погорілко.

від міста Одеси — 4) Чеховський В. 5) Чорнота.

Змінено представників.

Від студенства — 1) Охримович Ю. — 2) Севрюк О. — 3) Салтан М. — 4) Чечель М. — 5) Саливон (кандидат). — 6) Полонський (кандидат).

від самостійників — 1) Шаповал М.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

Остання гадка, висказана отсе перший раз на тих зборах, викликала довго триваючі оплески в честь кн. Кропоткіна.

(Кн. Крапоткін перебував до часу вибуху революції в Росії і в Лондоні).

Ґен. Алексієв про відносини в російській армії.

МОСКВА, 29. серпня. — **Бувший головний командант російських війск, ґен. Алексієв, подав у своїм звіті на конґресі огляд дотеперішних воєнних операцій і причини їх невдач.**

Ґен. Алексієв порівнав російську армію за часів старого режіму, яка була вправді лихо зоружена, але мала сильного войовничого духа, з армією теперішною, яка є добре заосмотрена в поживу і оруже, але цілковито ослаблена і здеморалізована через лихо зрозумілі і фальшиво примінені доктрини, як на примір „розказ ч. 1.". (Сей розказ був оголошений на жадане Ради робітн. і салд. депутатів; ним знесено майже зовсім власть офіцирів і надано жовнірам широкі права).

Того рода розкази спричинили розділене армії на два ворожі табори, жовнірів і офіцирів, між котрими тепер згода є майже виключена.

Салдатські комітети є небезпечні для карности.

Ґен. Алексієв заявив, що покликані до житя салдатські комітети, які могли би бути корисні для армії лише під зглядом господарським, **так з другої сторони вони становлять велику небезпеку для карности армії.**

Таксамо шкідливий є вплив державних комісарів, через іменоване котрих наступило роздвоєне військової власти. (Державні комісарі є приділені до кождої армії; вони виконують чинність свого рода контрольорів над командантами армій).

Звичайні жовніри зовсім відмовляють послуху.

Надане широких прав жовнірам довело до того, що офіцири втратили зовсім вплив на жовнірів і команданти остали ся безрадні. Офіцири стали мучениками. Офіцири дорого заплатили наступ з 1. серпня і пізнійший відворот.

Між богато иншими був раз случай, що командант полку дав приказ до наступу. В наступі взяло участь всего 28 офіцирів, 20 підофіцирів і 2 жовнірів. Всї прочі холоднокровно приглядали ся, як гинула горстка героїв.

Вкінци заявив Алексієв, що є річию неможливою довести війну до побідного кінця, коли провізоричне правительство і самі жовніри не доложать всіх можливих зусиль, щоби армію наново оживити і її цілковито відбудувати.

Привернене кари смерти в Росії.

МОСКВА, 30. серпня. — **Одиноким додатним вислідом нарад національних зборів. в Москві є привернене в Росії кари смерти.**

Президент кабінету Керенський заявив вчера вечером у своїй останній промові намір привернення кари смерти.

„Яко міністер справедливости, — говорив Керенський — **я зніс кару смерти, але яко міністер війни прийшов до переконаня, що вона мусить бути принайменьше частинно назад привернена. Се болить мене з глибини душі, але для ратованя вітчини ми вбиваємо з цілого серця. Карність в армії мусить бути привернена за всяку ціну. Кождий борець мусить заняти своє місце і знати свої обовязки, як знає свої права".**

Ґен. Корнілов має бути „спасителем" Росії.

МОСКВА, 27. серпня. — Президент Москви, витаючи ґен. Корнілова з нагоди його приїзду на конґрес, сказав у своїй промові, що боже провидінє зіслало ґен. Корнілова не лише на те, щоби відніс побіду на поли битви, але, щоби спасти Росію від загибели.

Росії грозить катастрофа з причини критичного стану зелізниць.

МОСКВА, 29. серпня. — На третім засіданю національних зборів складали звіти представники зелізниць, між ними також Фрольов, представник союза зелізничих інжинірів.

Зі звітів виходить, що **стан російських зелізниць є незвичайно критичний. Коли пануючим бракам не зарадить ся, то в місяци падолисті треба надіяти ся цілковитого застою на зелізницях.**

Знавці перестерігають, що наслідки такого застою були би страшні не лише на боєвім фронті, але й дома. Може дійти навіть до того, що армія звернеть ся проти своєї держави і буде допускати ся безпримірних насильств.

Всїх людий, працюючих при зелізниці, візвано, щоби вони посьвятили свої особисті інтереси для добра держави.

Можливість протиреволюції.

МОСКВА, 29. серпня. — **На нинїшнім засіданю підносили ся часто голоси, доказуючи, що Росії грозить небезпека протиреволюції.**

Представник зелізничих робітників, Оріхов, зробив закид депутатам салдатів і робітників, що вони кождий проєкт, який виходить від „кадетів", вважають реакційним. **Коли би в дійсности прийшло до протиреволюції, тодї він і його товариші, зелізничі робітники, постарають ся самі о те, що протиреволюцію здавлять, замикаючи цілковито рух на зелізницях.**

„Не дасть ся заперечити, — говорив дальше Оріхов — **що протиреволюція змагає ся. Коли провідники революції не зроблять відповідних приготовань, щоби сьому зарадити, то зелізничі робітники постарають ся страйками о те, що протиреволюція не удасть ся".**

Початку протиреволюції надіють ся в Кронштаді.

КОПЕНҐАҐЕН, 30. серпня. — Болгарський соціяліст Кірков, який стояв в тісних зносинах з провідниками російських максималістів підчас свого побуту в Стокгольмі, заявляє, що **до поновного вибуху протиреволюції в Росії прийде в Кронштаді в порозуміню з балтійською фльотою.**

Як пристань Кронштад, таксамо й балтійська фльота позістає надальше під сильним впливом Николая Леніна і його прихильників.

Японія ладить 2½ міліонову армію на поміч аліянтам.

ЦІРІХ, 30. серпня. — Німецькі часописи доносять, **що в Манджурії Японці нагромадили великі війска.** Здогадують ся, що японські війска будуть післані на поміч Росії, скоро лише комунікація на Сибіри буде поправлена.

ЛОНДОН, 29. серпня. — **З Парижа доносять, що Японія має намір вислати на весну до Франції велику армію, щоби взяти участь у великій спільній офензиві всїх аліянтів проти Німеччини.**

Французький сенатор Люсієн Рубер твердить, що **Японія має 2½ міліона вправленого війска,** готового до війни в Европі, скоро лише найдеть ся достаточне число средств до перевезеня його з Японії до Европи.

Сибір домагаєть ся автономії.

ЛОНДОН, 30. серпня. — Телеґрама з Томска (Сибір) доносить, що на конференції делеґатів всїх сибірських провінцій **зроблено начерк федеративної автономії Сибіри.**

Законодатним тілом має бути сибірська дума, власть виконуюча має бути розділена поміж кабінет міністрів і сенат.

Керенський приказав силою недопустити до отвореня сойму.

СТОКГОЛЬМ, 29. червня. — **Нині прибули до Гельзінґфорсу (столиця Фінляндії) сильні російські війска, щоби сповнити приказ Керенського, який заборонив поновне отворене засідань фінляндського сойму.**

В деяких містах Фінляндії побоюють ся поважних заворушень. Настрій в Гельзінґфорсї є піднесений. Жадане Фінляндців самостійної держави спричинило сї напружені відносини.

Російські війска обсадили будинок сойму.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС (Фінляндія), 29. серпня. — **Нині рано російські війска обсадили соймовий будинок, в якім мали розпочати ся соймові наради проти виразної заборони зі сторони російського правительства.**

В місті панує спокій. Місцева рада робітничих і салдатських депутатів видала приказ, щоби моряки повернули з міста на кораблі.

Пополудни около 100 фінляндських послів хотіло війти до будинку, але жовніри їх не впустили.

Сенатор Маннерс, який видав був поклик в справі отвореня засідань сойму, вдоволив ся тим, що передав ґенерал-ґубернаторови протест в сій справі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

До відома наших читачів.

З приводу робітничого сьвята (Лейбор Дей) слідуюче число „Свободи" пійде на почту не в понеділок, але у вівторок, отже наші читачі дістануть його о один день пізнїйше.

Матери і родини асентированих жадають скорого мира.

Минувшої середи вечером в Ґарден театрі в Ню Йорку зібрали ся сотки женщин: матери, жінки, сестри і наречені асентированих до американської армії жовнїрів. Виголошено кільканайцять промов. Вони обговорювали становище супроти війни тиж женщин, яких сини, чи мужі, чи брати йдуть воювати.

Пані Кристаль Істман говорила: „Я думаю тепер не про факт, що женщини родять діти, але про факт, що женщини виховують діти. Колиж ми се робимо, то чи робимо се з ідеєю, що буде робити гарний жовнїр або хлопець? Ні! Женщини є понурі реалісти. Ми бачимо, як характер повільно творить ся, взносить ся, а відтак щезає раз на все. Натомісць приходить страшна жажда масового мордованя".

У своїй промові пані Анна Рілей Гейл сказала: „Війна є найбільше пекольним рабством на земли. Ми жадаємо від Вілсона, аби він сказав нам щось більше про причини війни, а не тільки те, що війна ведеть ся в цїли здемократизованя цїлого сьвіта. Я сподіваю ся, що запитати ся, на що ми даємо жертви, не є зрадою".

Жіночі услівя мира, які принято в резолюції на тім мітінґу, є: 1) ніяких анексій; 2) не віддавати нарід одної держави другій иншою дорогою, лише плебісцитом (загальним голосованем даного народу); 3) ніяких відшкодовань; відбудова всїх знищених територій коштом фонду, основаного і заряджуваного всїми воюючими державами; 4) вільна торговля на вільнім мори між усїми державами; скоре і цїлковите розоруженє; 5) знесенє тайної дипльоматії; 6) всї справи війни і мира дати під загальне ґолосоване мущин і женщин.

Сина асентировано; мама убрала ся на чорно.

„Я оділа ся на чорно тепер, бо прийшла смерть демократії" — сказала пані Фльоренція Килі на мітінґу женщин в Ґарден театрі в середу вечер. Її сина асентировано до війска. — „Я буду ходити в чорнім убраню так довго, як довго буде тривати ся війна".

Домагають ся побору чужинців з держав аліянтів.

До конґресменів у Вашінґтонї надходять раз-враз нові петиції, щоби до американської армії брати примусово чужинців, підданих держав аліянтів, які є у війнї з Німеччиною й Австрією, або депортувати їх назад до старого краю, відки приїхали.

Нереґістровані чужинці увільнені.

З Шікаґо доносять, що на приказ із Вашінґтону там увільнено сотки чужинців, які не реґістрували ся 5. червня б. р. Яко причину увільненя подають, що правительство хоче заощадити гроші, які мусїлоб ся видати на переслїдуванє нереґістрованих.

Батько жадає, щоби правительство звернуло йому його сина.

У балтіморськім суді опинила ся справа Доміника Сірія, який жадає, щоби правительство звернуло йому його 17-літного сина, Самуїла.

В марті б. р. молодий хлопець зголосив ся добровільно, без відома батька і цїлої родини, до війска і його асентировано. Нині батько жадає його видачі від правительства, опираючи ся на тім, що син: 1) вступив до війска без відома батька, на що він ніколи не може згодити ся і 2) що син не мав тоді ще навіть повних 16 літ, бо 18 літ житя скінчить ся йому щойно 21. цьвітня 1919. року, і тому приняте його до армії є нелеґальне. Справу взяли в руки адвокати.

В Міннеаполіс заборонено зїзд американської Народної Ради.

Заповіджений до Міннеаполіс зїзд американської Народної Ради, якої плятформою є мир і оборона демократії, не відбув ся, бо ґовернор Борнкеіст його заборонив. Тоді екзекутивний комітет орґанізації задумав скликати зїзд до Фарґо, Норт Дакота, однак тамошний ґовернор також заборонив. Вкінци рішено, щоби зїзд відбув ся в Гудсон, Віс., але і тут майор міста на жадане ґовернора заборонив сей зїзд.

Натомісць майор міста Мілвокі, Віс., Данїель В. Гоен, заслав до екзекутивного секретаря Народної Ради телеґраму, в якій зазначив, що в разі, коли Народна Рада бажає скликати зїзд до Мілвокі, він дуже радо дасть на се дозвіл.

Телеграма майора Гоена звучить: „Коли принцип права і конституції Злучених Держав, які ґарантують свободу слова і право народу збирати ся і радити над спільним добром, знесено в стейтї Міннесота, то я уважаю за відповідне повідомити вас, що оба повисші принципи істнують в містї Мілвокі, в стейтї Вісконзін. Я можу запевнити вас, що коли ваша орґанізація думає зібрати ся в сїм містї, то вона радо буде принята. — Данїель В. Гоен".

Пожар лісів у Монтанї.

У стейтї Монтана, над рікою Флетгед, ширить ся великий пожар лісів, який загрожує знищенем будівельного матеріялу, оціненого на сотки тисяч долярів. Кількасот людий працюють з найбільшим напруженем, аби той пожар припинити.

Епідемія у Вілксбери, Па.

В містї Вілксбери викрито заразливу недугу, на яку вже померло 10 осіб. Ходять слухи, що в містї вода затроєна.

На улицях Ню Йорку гине богато дітий.

Від початку біжучого року аж до минулої середи включно на улицях Ню Йорку згинуло або поранило ся підчас забави 5.150 дітий. Богато з них остануть ся на цїле житє калїками. Дїти по цїлих днях в хатї сидїти не можуть, а бавити ся нема де, тож вони приневолені робити се по улицях. Гірка доля для дітий по великих містах.

Боротьба з бандитами.

Кількох бандитів, які минулого вівтірка убили в Шікаґо двох людий і зрабували $8.100 долярів, забарикадували ся в однїй хатї в північно-західній части міста і стріляють на кождого чоловіка, котрий лише підступить близко їх криївки. Доси вони зранили вже трох детективів. В четвер полїція окружила щільно цїлу хату і почала атак, вистрілївши 50 стрілів. Але се не помогло і полїція тепер плянує розбити цїлу хату динамітом.

Злива причиною великої шкоди.

В середу вечер понад містом Луісвіл, Кентоки, перейшла величезна злива, яка в самім лише осередку міста заподіяла шкоду на $150.000. Улична комунїкація була припинена через цїлу годину.

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Війсковий примус в Канаді.

Примусовий асентирунок в Канадї став ся обовязуючим законом з днем 29. серпня б. р. Сей закон має на цїли покликати до війска 100.000 мущин, які мають скріпити воюючі ряди канадійських дивізій на фронтї. До асентирунку можуть бути покликані всї мущини (жонаті і нежонаті) у віцї від 20 до 45 літ. На разї будуть асентирувати лише безженних Канадійців у віцї 20 до 34 літ. Сподівають ся, що та кляса дасть потрібних 100.000 вояків.

Брітіш Колюмбія „суха".

В парляментї Брітіш Колюмбії перейшов трете читанє законопроєкт на заборону продажі алькоголю в тій провінції. Закон сей пічне обовязувати від 1. жовтня с. р.

Число натуралїзованих горожан в 1915 році.

В рапортї доміньяльного секретаря виказуєть ся, що в 1915 роцї вибрало канадійські папери 15.758 людий ріжних народностий. Анґлійська преса подає отсї народности: 1.810 Австрійців, 326 Німців, 129 Мадярів, 79 Турків і 58 Болгарів; усїх 2.402 людий з ворожих Анґлії держав. Також вибрали горожанські папери: 53 людий зі Злучених Держав, 183 з народности „Ґалїшенс" (от як розуміють ся вчені Анґлїйцї на народностях — прим. Ред.), 135 Хінців, 1.592 Італїйців, 561 Японців і 2.418 Росіян.

Заарештували „Австріяків".

В Брендонї арештовано оподї 14 „Австріяків" за те, що вони ходили по улицях міста і не хотїли йти працювати до фармерів за платню $3.50 денно, а жадали $4.00. Вони були приведені перед судію Фрейзера і поплатили від $5.25 до $10.50 кари. Судія порадив „Австріякам", аби йшли працювати і не відкидали платні, яку фармері подають.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Німецький парлямент за самостійною Литвою і Курляндією.

Німецький парлямент ухвалив резолюцію, що годить ся на самостійність Литви і Курляндії. Соціялїсти, радикали і централїсти голосували проти резолюції правительства, аби сї краї відібрати від Росії і прилучити до Німеччини.

Польська державна рада подала ся до димісії.

Берлїнський „Льокаль Анцайґер" доносить, що польська тимчасова державна рада подала ся до димісії задля двох причин: 1) Німцї спротивили ся прилучити Литву до Польщі і 2) Німцї не дозволили Полякам сформувати власну армію.

Згадана часопись твердить, що головною причиною уступленя ради є постанова німецького правительства, що Литва ніколи не може війти в склад будучої самостійної Польщі. Впрочім Поляки не можуть навіть мріяти про цїлковиту самостійність, лише про автономію під протекторатом Німеччини. Часопись каже, що Німеччина не вступила до війни, аби відбудувати Польщу „від моря до моря", і що Німеччина в першій мірі мусить думати про своє власне забезпеченє на сходї.

Просьба Поляків до російського правительства.

Польський національний зїзд, який радив у Киеві, ухвалив 5. липня 1917 року резолюцію, в якій просять російське правительство, щоби воно змінило всї ордери і инші нагороди для тих жовнїрів, котрі здушили польські повстаня в 1831 і 1833 роцї.

Справлене не нашої похибки.

В минувшім числї подали ми за нюйорськими московськими ґазетами новинку, яка впровадила нас і наших читачів у блуд. Там було сказано, що місто Кременчук (на Україні) жертвувало 15.000 карбованців для Української Центральної Ради; тимчасом петроґрадська часопись „Биржевыя Вѣдомости" подає, що місто Кременчук жертвувало на потреби У. Ц. Ради 150.000 карбованців. Одно зеро, але зробило ріжницю о 135.000 карбованців.

ОГОЛОШЕНЄ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Т-во Р. А. Горожан повідомляє всїх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся в неділю, дня 2. вересня с. р., о годинї 2-гій пополудни в льокали товариства, 822 Н. Френклін стр. 6 дуже важні справи до полагодженя. — Т. Грицей, предс.; І. Боросевич, касієр; М. Рибак, писар.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

АСТОРІЯ, Н. Й. Бр. св. Николая, від. 5, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в понеділок, 3. вересня б. р., о 7-мій годині вечер, у Николи Матрафайля, 244 Потер Аве. Просимо всїх членів явити ся на означений час, бо котрий член не появить ся, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Відзиваємо ся до тих Українців в Асторії, котрі ще не належать до жадної орґанізації, щоби прийшли і вписались до нашого братства і до У. Н. Союза. Користайте з нагоди і не відкладайте доброго дїла на завтра, бо хто знає, як завтра станеть ся... Не слухайте тих шкідників, котрі хочуть вам пошкодити і відмовляють від доброго і хосенного дїла. Кождий член повинен привести з собою бодай одного нового члена. Горнїм ся всї в одну сильну родину — до У. Н. Союза! — М. Козак, предс.; В. Лидак, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє всїх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 2. вересня с. р., о годинї 2-гій пополудни, в гали німецькій парафіяльній при Мейн стріт. Подасть ся до відома Патерсонцям, що наше товариство приймає нових членів за половину вступного, а також й У. Н. Союз. Користайте, Родимці, з сеї доброї нагоди! — В. Григорчук, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Бойчак Іван, член від. 7. Вступив до У. Н. Союза 30. вересня 1911 р. Походив з села Пупків, пов. Лїско, Галичина. Помер на внутрішну недугу 22. липня 1917 р.

Фарина Володимир, член від. 49. Вступив до У. Н. Союза 30. червня 1916 р. Походив з села Миколаїв, пов. Радехів, Галичина. Помер 14. червня 1917 р. наслїдком потовченя при роботі.

Окаль Гнат, член від. 87. Вступив до У. Н. Союза 17. грудня 1905 р. Походив з села Лупків, повіт Лїско, Галичина. Зістав забитий зелїзничим поїздом 23. липня 1917 року.

Кушнїр Теодор, член від. 102. Вступив до У. Н. Союза 31. жовтня 1916 р. Походив з села Боско, пов. Сянік, Галичина. Помер наслїдком внутрішної недуги 31. мая 1917 р.

Паламар Петро, член від. 102. Вступив до У. Н. Союза 19. марта 1913 р. Походив з села Познанка, пов. Скалат, Галичина. Помер на рака 6. червня 1917 р.

Корчинський Теодор, член від. 104. Вступив до У. Н. Союза 31. марта 1916 р. Походив з села Любша, пов. Рогатин, Галичина. Помер на заналене 4. червня 1917 р.

Іваніцький Василь, член від. 135. Вступив до У. Н. Союза 12. грудня 1906 р. Походив з села Середне Село, пов. Лїско, Галичина. Помер на заналене оболони легких 19. мая 1917 р.

Майка Войцєх, член від. 213. Вступив до У. Н. Союза 30. цьвітня 1917 р. Походив з села Бохош, пов. Березів, Галичина. Помер 12. червня 1917 р. наслїдком розбитя черепа підчас працї в фабриці.

Гіль Григорій, член від. 218. Вступив до У. Н. Союза 31. мая 1917 р. Походив з села Новосілки Кардинанські, пов. Рава Руська, Галичина. Помер на удар серця 31. липня 1917 р.

Станько Іван, член від. 220. Вступив до У. Н. Союза 31. липня 1917 р. Походив з села Вишатичі, пов. Перемишль, Галичина. Помер на ниркову недугу 15. мая 1917 р.

Цван Катерина, членкиця від. 259. Вступила до У. Н. Союза 25. червня 1913 р. Походила з села Бережава, пов. Добромиль, Галичина. Померла на сухоти 30. марта 1917 р.

Філовяк Юрко, член від. 305. Вступив до У. Н. Союза 20. падолиста 1911 р. Походив з села Середне Село, пов. Лїско, Галичина. Помер на рака в жолудку 29. мая 1917 р.

В. І. П.

НАША ПРЕСА І ЇЇ ЗАДАЧІ.

(Реферат Всч. о. Володимира Держирухи на філядельфійськім зїзді відпоручників української преси).

—o—

По причині історичних обставин, або — скажім яснійше — наслідком нашої колишньої отяжілости а меткости наших „добрих" сусідів — наш нарід є від ряду літ тим, що бореть ся з напруженем сил о свою позицію між иншими націями сьвіта. Боротьба о житє і смерть! „Або добути, або в дома не бути!" Квестія єствованя других народів у кружку націй сьвіта є рішена. У нас аж сього року боротьба о єствоване дійшла, здаєть ся, до успішного вислїду.

Така хвиля, де для много-міліонового народу зачинає сьвітити ясне соінько відродженя і волї після соток лїт духового занепаду й поневоленя — є преважна. Вона сповняє груди вірного сина своєї Батьківщини розкішним чувством національної гордости. Однак така хвиля є рівночасно дуже небезпечна, коли член сього народу забуде серед патріотичного восторгу на сю правду, що він і надалї мусить оставати на боєвім полю, що довголїтна боротьба ще не переминула, а триває дальше і що остаточне щасливе закінчене її рішає про долю народу. Колиж се правда, то поле бою не є місцем до спаня, а мягка подушка і тепле покривало не є оружем жовніра, що стежить з оборонних закопів за рухами ворога...

Теперішні переломові хвилї для українського народу вимагають великої чуйности і бодрости тих, що стоять на сторожі національної скарбниці. Кожду річ треба вихіснувати, кожду хвилину, кожду закутину народної працї треба повернути на успішне закінчене нашої довголїтної боротьби о єствоване. Бо коли нї, то проминуть-прошумлять для нас безнаслідно сї так пригожі хвилї і не вернуть вже, здаєсь, нїколи.

Нинїшний зїзд українських журналїстів має бути нагадою для нас, Шан. Панове, щоби ми серед таких переломових хвиль для нашого народу вихіснували одно важне оруже у нашій боротьбі о єствоване і вихіснували до найменьших подробиць з хісном для наших стратеґічних позицій, а поражкою для тих, що останками сил намагають ся нам заперечити доступ до країни свободи і щастя.

Тим оружем — се преса: часопись, книжка, брошура, друковане слово. Тільки короткозорий чоловік думає, що одинокою запорукою побіди в теперішній хоч би війні є баґнет, шрапнель, шабля і гармата. Навіть серед тих страховищ воєнних, що ними переняла ся душа людства до живого, працює друковане слово і бореть ся чи не більше, як звичайні оружа смерти. Що більше: як друковане слово стало льоґічною притокою до межиусобиць, так і воно поволи, всїлякими, ледви замітними шляхами, промощує дороґу до покінченя конфлїкту.

Преса — се могучий чинник в історії людства. З тим чинником числять ся пануючі, дипльомати, полїтики, ґенерали і т. д. Від преси залежить виховане, просьвіта, характер народу; преса диктує народам житє або смерть... Вона обняла своїми могучими раменами всї прояви житя суспільности, стала школою, церквою, судом, базарищем, театром... стала всїм.

І то не тільки такою могучою стала преса у великих державних народів; вона і у нас має передове значінє, бо добираєть ся і промовляє переконуючою і принадною мовою до самого цьвіту суспільности, а через нього до загалу.

Коли вийдемо із сього заложеня, що преса може бути або добра або лиха, то і її наслідки на житє народне можуть бути або додатні або відємні. Преса виховує суспільність. І горе такій суспільности, серед якої бушує пусте і деморалїзуюче друковане слово! Вона набере до своєї душі отруї і поволи загине.

Цїль нинїшного зїзду є обдивити з усїх боків стан американсько-української преси, пізнати її прикмети і хиби і зреформувати її так, щоби вона була як найбільше полїтичним чинником в культурнім підвигненю нашого народу. Цїлию нинїшного зїзду є також обдумати способи, якими можна би дійти до видаваня орґану „Української Ради", як рівнож і плянованого „Тов. укр. журналїстів", бо без сього останного наша справа народна буде ледви клигати і не мати-ме належного розмаху. Наш зїзд відбуваєть ся за ініціятивою і неначе під протекторатом „Української Ради", тому й нам належить в сїй справі заговорити про „Українську Раду".

Яка-ж наша преса?

В дійсности нема у нас такої преси, себто таких часописий, що повстали би і булиб піддержувані самою суспільностию. Всї наші часописи — се орґани запомогових орґанїзацій, яких члени примусово беруть часопись, чи хотять, чи нї. Яко власність запомогових орґанїзацій, мусять вони в першій мірі дбати о розвиток своєї орґанїзації, а властива сторона народної роботи є у них тільки принагідна. І хоч деякі наші часописи ведуть патріотичну і культурну роботу серед народу на велику скалю, то се тільки завдяки гарному доборови людий, охочих до народного дїла. Можливий є все такий случай, що прийдуть нові люди до проводу в орґанїзації і змінять напрям, зміст і цїль преси.

Се одна незвичайно прикра річ. Її можна убрати в таку форму: **нема у нас независимої преси, яка опирала би ся на загалови Українців без огляду на се, до якої хто орґанїзації належить.** Се повинні нинїшні збори взяти під розвагу. До недавна годі було навіть виступати з таким проєктом, щоби взяти ся за аґітацію між нашою суспільностию і довести до видаваня независимого тижневника. Всїлякі причини подавали песемісти. Найважнїйшою з них була все така, що охочих передплатників не найдеть ся нїколи, щоби із самої передплати часопись змогла удержати ся. Для мене се видаєть ся не конче правдивим. Загал українських іміґрантів привик до часописи і книжки і на кождім плейзї найдеть ся споре число людий, що патріотично-просьвітну часопись запренумерують. Ми мусимо тільки ясно здати собі справу із сего, що **всї наші часописи орґанїзаційні разом взяті не заступлять рішучо одної независимої безпартійної часописи.** Яка-ж властиво перешкода стоїть на дорозї до зреалїзованя сього дїла? Аґітація часописна, аґітація з церковних амвон, аґітація щирих людий навіть зпоза нас — є за такою справою. А впрочім, чому не спробувати? Чому не закотити рукавів до дійсно загально-народної роботи з поминенем всяких приватних і орґанїзаційних інтересів? Орґанїзаціям нашим се не пошкодить, навпаки, скріпить їх становище народне. Ще одна річ: **Зле подумати патріотично-просьвітну всеукраїнську орґанїзацію, „Українську Раду", без свого орґану, без своєї публичної мовниці,** без воплоченя своїх теоретичних статутів і програм в реальну роботу. А дальше: хоч зїзд українських журналїстів не знати як тїсно звязав би ся в одно одноцїльне, солїдарне і одушевлене тїло, то воно, не маючи одного орґану, а кілька, з часом затратить свою одноцїльність. Моя думка така: **довести до загально-українського патріотичного, популярно-наукового видавництва, яке стало би центром нашої патріотичної і просьвітної роботи і яке давало би субстракт і рамки, в яких всї прочі часописи орґанїзаційні пропаґували би загально-народну роботу між своїх членів.** Коли „Українська Рада", а радше її Ширший Комітет зібрав ся в перших місяцях свого єствованя на нараді в справі плянової, систематичної роботи, я сейчас виступив з рамени пресово-інформаційної секції з тимсамим проєктом, що й нинї. На жаль, тодї один з членів Екзекутиви схарактеризував мій проєкт, як не на часї і справу відложено на неограничений час, себто погребано... Видвигаю сю пекучу справу на першім зїздї українських журналїстів і апелюю рівночасно до Ширшого Комітету „Української Ради", щоби справу трактували і передискутували поважно і відступили від неї аж хиба тодї, коли наглядно покажеть ся, що се дїло рішучо немислиме. Може я надто ідеально думаю і не розумію твердої і неумолимої мови цифр грошевих; моя річ представити сю річ, як конечну і невідклично потрібну. **„Українська Рада" нїколи не заговорить такою голосною і переконуючою мовою і нїколи не совокупить довкруги себе так богато членів з нашого загалу, як за посередництвом свойого орґану.**

* * *

Поставивши таке домагане від першого зїзду українських журналїстів до Видїлу „Української Ради", мушу короткими словами згадати про се, який вплив має теперішна преса на наш загал. Беру справу так, як вона показуєть ся нинї після всїляких переходів, змін, орієнтацій і особистих анїмозій. Теперішне уґруповане нашої преси є таке: з одного боку 3—4 часописи, редаґовані рішучо поважнїйше, як колинебудь. Вплив їх на нарід безперечно додатний, зваживши ще й се, що нинїшний зїзд обговорить і теоретично направить браки наших часописий, а „Українська Рада", яко їх начальна власть у вироблюваню відповідної орієнтації, положить справу нашої національної полїтики ясно і недвозначно, видаючи до загалу нашого народу так дуже конечний і довго ожиданий манїфест. Сї часописи, се: „Америка", „Свобода", „Нове Житє" і „Народне Слово", хоч марка сього останнього орґану дуже легко може змінити ся, або притьмити ся. Згадатиб тут також „Місіонаря", що попри свій чисто-релїґійний, католицький напрям, є в дійсности також поважною часописию, що в першій мірі служить до чесного і поважного трактованя справи української. Не згадую тут видавництв, що повстають принаґідно, як вплив льокальних відносин і льокальної полїтики, кількох інтелїґентних одиниць, що не мають, видимо, сили підпорядкувати своєї думки під важкий закон загально-української ідеї. Такі видавництва повстають без довшої розваги і небавом падають, лишаючи по собі несмак і певну дозу зневіри. Для приміру нехай послужить часопись „Україна", видавана в Шікаґо.

Се перший рід часописий, що достойно держать національне знамя і дають народови корм здоровий, не трутину.

Другий рід нашої преси — се шкідливі часописи; їх вплив на нарід відемний; вони довели чимало нашого загалу до безідейности. Кождий, хто розуміє, що нарід щасливий — се нарід тїлесно і духово здоровий, з переляком і трівогою глядить у будучність народу, коли би вплив згаданих висше часописий мав би продовжати свою деструктивну роботу.

Сї останні часописи насильно впихають своїм читачам свої особисті орієнтації і понимане публичної народної роботи. Між ними а народом нема такої тривкої лучности і зрозуміня, як між першим родом часописий. Коли минуть ся сї самозванчі просьвітителї, а на їх місце прийдуть поважні одиниці, то тодї загал читачів верне ть ся назад на шлях правильного розвитку духового. Тепер неґативний вплив тих часописий є ясно замітний. Цинїзм, партійний шовінїзм, лайка, простацька полеміка, інсинуації і цїла повінь брехнї — отсе їх замітна марка.

Сї дві струї: з одного боку робота поважна і чесна, з другого-ж робота наскрізь деморалїзаційна, а деколи ворожа українській ідеї — мусять побороти ся зі собою. Для обох сих напрямів нема місця на народній ниві і оба вони виключають себе взаїмно.

Яка се боротьба? Яким способом її перевести?

А ось:

Перший зїзд українських журналїстів мусить обдумати і обговорити спосіб достойного, поважного і хосенного веденя часописної і загалом пресової позитивної роботи. Коли надасть ся часописям, що їх ми є всилї контролювати, напрям такий, який повинна мати добра часопись, і сього напряму не покинеть ся жадним чином, то виробить ся відповідний смак у суспільности, а тимсамим затїснить ся звязь між нею а пресою, наслїдком чого будемо мати тиху армію приклонників, на якій можна буде оперти ся.

Яким чином се зробити?

1. Заснувати т-во українських редакторів і журналїстів.

2. Подбати всїлякими чесними способами і аґітацією о приєднане для нашої справи тих часописий, що не йдуть доси разом з нами.

а) Т-во українських редакторів і журналїстів має стати екзекутивою нашого народного житя загалом. Воно має практично вказати суспільности, як належить вести народну справу.

б) Роздїлити ролї для поодиноких часописий, а також дати моральну поміч для них.

в) Т-во українських редакторів мусить подбати о се, щоби своїм членам, яко народним робітникам, подало поміч матеріяльну і поперте моральне на случай потреби.

Всьо потрібне до висьвітленя роботи такого товариства повинна обробити окрема комісія з рамени будучого товариства на підставі нинїшної дискусії і евентуальних будучих проєктів.

Вкінци під дискусію, по моїй гадці, належало-б піддати ось-такі точки:

а) Обдумати, котрі справи належать до т. зв. національних внутрішних справ, яких не вільно перед часом публїкувати.

б) Висьвітлити сю болючу справу, яка так часто має місце в наших часописях, іменно публїковане чисто особистих і приватних справ, що жадним чином не вяжуть ся зі справами публичними. Т-во українських журналїстів зробить через се незвичайно велику прислугу народній справі, коли однодушно буде перестерігати сеї річи. Очевидно, нераз справа приватна і особиста тїсно вяжеть ся зі справою публичною. Тодї справа публична є перша і її треба боронити, хоч би і зі шкодою справи приватної і особистої. Коли би зайшов сумнів в сїм дїлї, повинна екзекутива Т-ва справу рішити.

в) Між поодинокими редакційними ґрупами мусить бути взаїмна пошана з підпорядкованем акцідентальних ріжниць під загальне добро.

г) Установити мировий суд, котрий рішав би непорозуміня між поодинокими членами.

г) Обмежити до можливих границь конкуренцію в справах матеріяльних і моральних.

д) Уважати і перестерігати на певний цензус характерности при приниманю в члени товариства.

е) Подбати о приєднане для нашої справи всїх прочих часописий.

———

Се короткими словами підданий проєкт під дискусію. Річию нинїшного зїзду є передискутувати і увести дїло в житє.

ВАЖНЕ ДЛЯ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляєть ся всіх місцевих урядників і орґанїзаторів У. Н. Союза, що згідно з ухвалою головного екзекутивного комітету, з 10. липня с. р., до У. Н. Союза будеть ся дальше приймати нових членів за половину вступного в місяцях: липни, серпни і вересни 1917 р. З сеї ухвали повинні користати як місцеві урядники У. Н. Союза так і ті, котрі мають намір приступити до У. Н. Союза.

По всі інформації в справі У. Н. Союза треба писати до головної канцелярії У. Н. Союза на адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

За головний уряд У. Н. С.
Д. Капітула, гол. предс.;
М. Угорчак, гол. рек. секр.

Іван Франко.

АБУ КАСИМОВІ КАПЦІ.

Арабська казка.

—o—

I.

Хто такий був Абу Касим і як виглядали його капці.

У Баґдадї славнім місті,
Тому лїт не сто, не двісті,
Як халїфи*) ще жили,
Був вдовець, стара катряга,
Та такий вам скупиндряга,
Що шукать по всїй землн.

Хоч богатий був як рідко,
То ходив брудний як дїдько,
І обдертий як жебрак:
Сорочище чорна, груба,
Ледви руб держить ся руба,
А штанищі мов райтак.**)

Лисину замісць турбана***)
Обвивала шмата драна,
Ветха — й коліру не знать;
Плащ — верета-перетика,
Шпилька з терня, пояс з лика —
Хоч у просо, шпаки гнать.

Звав ся дїд той Абу Касим,
Був купець собі, не блазень,
Пахощами торгував.
Як по місті йшов часами,
Всякий люд за ним юрбами
Біг і дивом дивував.

Та найбільше всїх уваги
У старого скупиндряги
Його капції знай тягли:
Але капції-ж бо то, капції!
Що мабуть ще дїдьчій бабці
Шлюбним обувом були.

Відки Абу Касим взяв їх,
Скільки лїт уже вживав їх,
Сього не затямив сьвіт;
Знали лиш шевці баґдадські,
Що ті капції чудернацькі
Латали вже з десять лїт.

Що там прищіпок без міри!
Що там дратви, що там шкіри
Шевські руки уплели!
Десять раз підошви клали,
До старих нові шпиляли,
Щоб міцнійшії були.

А під десять шкір тих, братку,
Абу Касим на остатку
Цьвяхів густо сам набив,
Тай то цьвяхів з головками,
Мов цибулї з чосниками, —
На уряд коваль зробив.

І обцаси теж незгірші:
Мов копита що найширші,
Оттакий лишали слїд;
Пришви дубельтово шиті
Так були латками вкриті,
Наче дуб, корявий дїд.

Ноєвий ковчег — я певен —
Стільки лат не мав і бревен,
Що ті капції-шлапаки;
Подобали на колоду,
А тяжкі були до ходу
Наче проса два мішки.

Тож то мир увесь зглядав ся,
Як в них Касим прокрадав ся
Улицями на базар,
Як пітнів бідак і сапав,
Ноги тяг, що ледви шлапав,
Мов за кару кайданяр.

Капції тії так всї знали,
Так їх часто споминали,
Що прислівєм стались вмить:
Як тяжке щось мав хто в ґадці:
„Се як Касимові капції,
Сього я не втну зробить".

Слухайте-ж, як доля ненька
Тими капцями злегенька
Скоботать його взяла,
Поки всї гидкі й болющі
Злих привичок шкаралющі
Потрощила й розмела.

*) Халїфами звали ся магометанські володарі, що були заразом царями і головою церкви.

**) Райтак — решето з великими дірками.

***) Завій, який Араби носять на головах замісць шапки.

II.

Як Абу Касим на лїцитації купив собі біду.

Раз базаром Абу Касим
В день торговий ледви лазив,
В своїх капцях ноги тяг,
Та торгу він знай пильнує!
Тут продасть, там знов купує,
Все снуєсь по улицях.

Втім забили барабани
І валить народ юрбами
Там, де возний судовий
Став на бочку й викрикає:
„Хто охоту й гроші має,
Най іде в базар новий!

„У базарі, добрі люди,
Лїцитація зараз буде!
Там купець є Бен Омар;
Пахощами він торгує, —
От у нього лїцитує
Суд за довг увесь товар".

Музулмани теє чують,
Ті жалїють, ті кепкують,
Та ніхто не поспіша.
„Пахощі, се бабське дїло!
Нам на те, щоб грішне тїло
Прокормить, нема гроша!"

Та один лиш Абу Касим,
Вчувши се, аж скочив разом,
Мов підріс і просьвітлїв.
„Пахощі, та й то хороші!
Продадуть за песї гроші!
Коб на час я долетів!"

І вже сапа і вже фука,
Шкандибає і штильгука
В Бен Омаровий базар...
Тут спіткнеть ся, тут офукнесь,
О прохожих лобом стукнесь,
А біжить мов на пожар.

Прибігає — не витаєсь,
Тільки про товар питаєсь
Та розвідує цїну.
В тім Омар до нього сходить
І на бік його відводить
На хвилиночку одну.

„Друже любий, Абу Касим!
Бачиш, що за горе разом
Впало наче з неба грім
На мій дім! Та їй же Богу,
Най зломаю зараз ногу,
Як я сам що винен в тім!

„Знаєш сам — купець я чесний,
Але трафивсь друг облесний,
Я за нього заручив;
Вчора мав він довг сплатити, —
Ну, і втік! І ось, гляди ти,
В що мене він затащив!

„Друже любий, Абу Касим!
Поратуй мене сим разом!
Словечко одно скажи,
Що сплатиш сей довг за мене!
А то горенько нуждение
Жде мене в тюрмі, в вежи!

„Та самому-б ще терпіти
Пів біди! А жінка, дїти!
Адже все спліндрують тут!
Так що нам хоч зараз гинуть,
Хоч із моста в воду плигнуть...
Сяк чи так — нам всїм капут",

Та не зрушив скупиндрягу!
Замісць взяти на розвагу
Його просьбу, його плач,
Він промовив: „Кумцю любий!
Я? Тебе спасать від згуби?
Чиж то я такий богач?"

І лишивши Бен Омара,
Він спішить, де возних хмара
Лїцитацію вела,
І рожевого олійку
Величезную сулійку*)
Власне на продаж внесла.

*) Сулія — велика фляшка, бутля.

Сей олїй з Шірасу**) просто
Варт був певно пястрів***) зо-сто,
Та ніхто не купував:
Абу Касим скупариско
Безсумлїнно всю бутлиско
За три пястри сторгував.

Дав три пястри, в міх бутлище,
Та домів коби чим швидше, —
Наче з краденим летить.
А Омар зітхнув тай шепче:
„Бог тобі за добре серце
Ще й з процентом заплатить!"

**) Шірас — головне місто Персії, славне своїми рожами, з яких видобувають дорогоцінний рожевий олійок.

***) Пястр — арабська монета, трохи менша від австрійського гульдена.

(Дальше буде).